

UDC:00.001.001.8
**ZARARLI AXBOROTLAR TAHDIDIDAN HIMOYA ETISHNING NAZARIY
ASOSLARI**

Alimova Qunduz Oybek qizi

Maktab menejmenti kafedrası o'qituvchisi

Jizzax davlat pedagogika universiteti

E-mail: imonaalijon@gmail.com

Maqolada zamonaviy sharoitda axborot jarayonlarining globallashuvi, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va ustunligi munosabati bilan axborot tahdidlari muammolari dolzarb bo'lib, yoshlarga axborot makonidan foydalanish imkonini beradi bu esa maqolamizda o'rin olgan bundan tashqari murakkab globallashuv davrida ma'naviy hayot sohasida vujudga kelayotgan muammolar, xalqimiz ma'naviyatini asrash va yuksaltirish, ayniqsa, yosh avlodning qalbi va ongini turli zararli g'oya va mafkuralar ta'siridan saqlash va himoya qilish masalalari ham keltirilgan. Har qaysi davlatning taraqqiyoti va ravnaqi boshqa mintaq va hududlar bilan chambarchas bog'lanib ketgan bo'lib, biror mamlakat bu voqelikdan chetda turib ijobiy natijalarga erisha olmasligini anglash bugungi kunda qiyin emas. Jamiyatda har bir ijtimoiy hodisaning ijobiy va salbiy tomoni bolgani singari, globallashuv jarayoni ham bundan mustasno bo'lmay, hozirgi paytda uning g'oyat o'tkir va keng qamrovli ta'sirini deyarli barcha sohalarda ko'rish va his etish mumkin.

Kalit so'zlar: axborot xavfsizligi, globallashuv, axborotlashtirish, fan, madaniyat, texnika, texnologiya, axborot tahdidi, hudud, millat.

В статье, в связи с глобализацией информационных процессов, бурным развитием и доминированием информационных технологий, актуальны проблемы информационных угроз, что позволяет молодым людям использовать информационное пространство, что также включено в нашу статью. которая складывается в сфере духовной жизни в эпоху сложных проблем глобализации, защищая и совершенствуя духовность нашего народа, особенно защищая и защищая сердца и умы молодого поколения от влияния различных вредных идей и идеологий. также дано. Развитие и процветание любой страны тесно связано с другими регионами и территориями, и нетрудно понять, что страна не может добиться положительных результатов, если она отделена от этой реальности. Подобно тому, как каждое социальное событие в обществе имеет свои положительные и отрицательные стороны, процесс глобализации не является исключением, и его острое и всеобъемлющее воздействие можно увидеть и почувствовать практически во всех сферах.

Ключевые слова: информационная безопасность, глобализация, информатизация, наука, культура, техника, технологии, информационная угроза, регион, нация.

The article discusses the problems of information threats in modern conditions, in connection with the globalization of information processes, the rapid development and dominance of information technologies, which allow young people to use the information space, which is included in our article, in addition, the problems arising in the field of spiritual life in the era of complex globalization, the issues of preserving and raising the spirituality of our people, especially the issues of preserving and protecting the hearts and minds of the younger generation from the influence of various harmful ideas and ideologies, are also presented. The development and prosperity of any state is closely intertwined with other regions and territories, and it is not difficult to understand today that no country can achieve positive results by remaining aloof from this reality. Just as every social phenomenon in society has its positive and negative sides, the globalization process is no exception, and currently its extremely acute and far-reaching impact can be seen and felt in almost all areas.

Keywords: information security, globalization, informatization, science, culture, technique, technology, information threat, territory, nation

Kirish

Respublikamizda oshiralayotgan islohotlarining bosh maqsadi va harakatga keltiruvchi kishi – har tomonlama rivojlangan barkamol insondir. Mamlakatimizda rivojlanishning muhim sharti zomonaviy iqtisodiyot fan, madaniyat, texnika, texnologiya rivoji asosida kadrlar tayyorlanishlarning takomillashgan tizimini yaratishdan iborat. Bugungi kunda mustaqil taraqqiyot yo‘lidan borayotgan mamlakatimizning uzluksiz ta‘lim tizimini isloh qilish va takomillashtirish, yangi sifat bosqichiga ko‘tarish, unga ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy qilish hamda samaradorligini oshirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarildi. Fanda texnika va ilg‘or texnologiya yutuqlaridan foydalangan holda yosh avlodga ta‘lim va tarbiya berishning maqsad, maznun, uslub va vositalarini ilmiy jihatdan ta‘minlash pedagogika fanining dolzarb muammolarining biri hisoblangan.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonunida ta‘lim muassalarining moddiy texnika va axborot bazasini mustahkamlash davom ettiriladi. O‘quv tarbiya ishlari yuqori sifatli o‘quv adabiyotlari va pedagogik texnologiyalar bilan ta‘minlanadi”. Uzluksiz ta‘lim tizimini axborotlashtirish amalga oshiriladi”[1] – deyilgan. Yurtboshimiz Sh.M.Mirziyoyev ta‘kidlaganidek: “Kelajak bugundan boshlanadi. Hozir tarbiya masalasiga e‘tibor qilinmasa, kelajak boy beriladi”[2]

O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ta‘lim sohasidagi islohatlar respublikaning ravnaqini ta‘minlaydigan istiqboldagi rejalarini amalga oshirishda muhim o‘rin topadi. 2017 yilga kelib davlatimizning barcha sohalarida yangi davr boshlandi, shu qatori ta‘lim sohasida ham yangi islohatlar kiritildi. Bugungi kunda ta‘lim ma‘zmunini yangilash, takomillashtirish o‘qitish samaradorligini va o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish, ilg‘or pedagogik tajribalarni keng

ommalashtirish bo‘yicha ham ancha ishlar amalga oshirilmoqda.

Yoshlar ongiga salbiy ta‘sir ko‘rsatuvchi noan‘anaviy axborot-psixologik tahdidlarning ko‘payib borayotganligi, yoshlarning turli destruktiv kuchlar ta‘siri ostiga tushib qolish holatlarining kuzatilganligi yoshlarning axborot-psixologik xavfsizligi tizimini rivojlantirishda shaxs, jamiyat va davlatning manfaatlariga tayanish, axborot-psixologik xavfsizlikka tahdidlarni aniqlash va tasniflash, ularning yoshlar ongiga salbiy ta‘sirini oldini olish va bartaraf etish, himoya mexanizmlari majmuini ishlab chiqish hamda amalga oshirish, mazkur yo‘nalishda olib borilayotgan islohotlar samaradorligini oshirish uchun tizimli tadqiqotlar olib borish ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda axborot xavfsizligi — ko‘p qirrali faoliyat sohasi bo‘lib, unga faqat tizimli, kompleks yondashuv muvaffaqiyat keltirishi mumkin. Ushbu muammoni hal etish uchun huquqiy, ma‘muriy, protsedurali va dasturiy-texnik choralar qo‘llaniladi.[4] Axborot xavfsizligi — aslida jamiyatning obyektiv, xolis, haqqoniy axborot manbaiga ega bo‘lishi uchun yaratilayotgan shart-sharoitlarni nazarda tutadi. Albatta, bunga mustaqil axborot vositalari orqali aholiga yetib keladigan ma‘lumotlar oqimi ham kiradi.

Adabiyotlar tahlili

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyada ilk bor O‘zbekiston qo‘shilgan xalqaro shartnomalari mamlakat huquqiy tizimining tarkibiy qismi ekanligi qayd qilindi. Shuningdek, agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O‘zbekiston Respublikasining qonunida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasi qoidalari qo‘llanishi belgilandi.

Xalqaro huquq – O‘zbekiston qo‘shilgan Inson huquqlari umumjahon Deklaratsiyasining 29-

moddasiga ko'ra, har bir inson o'z huquqi va erkinliklaridan foydalanishda o'zgalarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, axloq, jamoat tartibi, umumfarovonligining odilona talablarini qondirish maqsadidagina qonunda belgilangan cheklanishlarga rioya etishi kerak.[3]

Shuningdek, Konstitutsiyaning 20-moddasiga ko'ra, huquqiy ta'sir choralari mutanosiblik prinsipiga asoslanishi va qonunlarda nazarda tutilgan maqsadlarga erishish uchun yetarli bo'lishi kerak.

Bu talablar jamiyatni zararli axborotlardan himoya qilish bilan birga mazkur jarayonda inson huquqlari buzilishiga yo'l qo'ymaslik uchun norma ijodkorligida har bir atama, so'z, tinish belgilarga "ming marta o'lchab bir marta kesgan" holda yondashishni taqozo qiladi.

Umuman jarayonlarni yaxshilab tushunib olish uchun axborotlarni shartli ravishda 5 ta turga bo'lish mumkin.

1. Birinchi turdagi axborotlar bu foydali axborotlardir. Masalan, tabiiy fanlar, texnologiyalar, to'g'ri tarbiya va odob-axloqqa oid bo'lgan bilimlar.

2. Ikkinchi turdagi axborotlar bu foydasiz axborotlardir. Masalan, qaysidir qo'shiqchining tushlikda nima tanovul qilishi kimgadir foydali, kimgadir umuman foydasiz bo'lishi mumkin.

3. Uchinchi turdagi axborotlar bu zararli axborotlardir. Masalan, giyohvandlik, psixotrop moddalarni iste'mol qilish, ekstremizm, odamlarga yoki hayvonlarga nisbatan shafqatsizlik qilish mumkinligini asoslaydigan axborotlar. Odatda bu kabi axborotlarni boshqa turdagi axborotlardan oson ajratib olamiz.

4. To'rtinchi turdagi axborotlarga bu barcha insoniyat uchun zararli bo'lmasada, u axborot keng tarqalmagan boshqa hudud yoki millatlar uchun bilvosita zararli bo'lishi mumkin bo'lgan axborotlardir. Masalan, submadaniyatlar ya'ni jamiyat madaniyatining keskin farqlanuvchi jihatlarini boshqa jamiyatlarga tarqatish.

5. Beshinchi turdagi bevosita zararli bo'lmagan yoki aqidaparastlik

g'oyalari bilan yo'g'rilmagan bo'lsa-da, zararli va aqidaparastlik axborotlarini tarqatuvchi manbalardan (sayt, ijtimoiy tarmoq, shaxslar va tashkilotlardan) tarqalayotgan axborotlardir. Masalan, aqidaparastlik materiallarini tarqatuvchi saytda ota-onaga yaxshilik qilish haqida maqola ham bo'lishi mumkin. Youtube yoki boshqa platformalarda mutaxassis bo'lmagan shaxslar ota-onaga yaxshilik qilish haqidagi ta'sirli maqola joylashtirilgan manba aslida boshqa ko'plab zararli axborotlar tarqatayotganligidan dastlabki tarzda bilmasligi tabiiydir.

Bunda, to'rtinchi va beshinchi turdagi axborotlarni tarqatmaslik bo'yicha normalarni qo'llashda hamda ularni fuqarolar tomonidan boshqa turdagi axborotlardan ajratib olishda qiyinchilik, adashish va ularning mohiyatini bilmaslik kuzatiladi.

Umuman olganda, O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasiga ko'ra, 34 ta qonunchilik hujjatlarida hamda 3 ta Oliy sud Plenumining qarorida aqidaparastlik so'zi ishlatilgan. Biroq, aqidaparastlikni aniqlash mezonlari yoki "aqidaparast" bilan "aqidasi mustahkam shaxs"ni o'zaro farqlari qonunchilik hujjatlarida yoki Oliy Sudi Plenumi qarorlarida ko'rsatilmagan.[3]

To'g'ri, aqidaparastlik materiallari aniqlash bo'yicha davlat organlarida tahliliy va mantiqiy asoslarga ko'ra ma'lum amaliyotlar shakllangan. Shunday bo'lsa-da, huquqlar faqat qonun bilan cheklanishi mumkinligi normasidan kelib chiqib, aynan qonun bilan aqidaparastlik tushunchasi va uning aniqlash mezonlari belgilanishi maqsadga muvofiq.

Qonunchilikka ko'ra, dinshunoslik ekspertizasi diniy qonun-qoidalardan og'ishganlik yoki buzib ko'rsatishning mavjud yoki mavjud emasligiga oid tadqiqotlar o'tkazish bo'lib, u bir qator ma'lumotlar taqdim qilingandan keyin 10 ish kuni mobaynida o'tkaziladi.

Metodologiya

Ma'lumotlarga ko'ra, diniy qonun-qoidalarni o'rgatiladigan diniy ta'lim

muassasalarni bir yilda 400-500 nafar bitiruvchilar bo'lib, ularning hammasi ham diniy qonun-qoidalarni nozik jihatlarigacha biladi va aqidaparastlik axborotlarni to'liq farqiga boradi deb aytib bo'lmaydi.

Demak, diniy qonun-qoidalarni to'liq bilmasdan hamda maxsus tadqiqot orqali tekshirishmasdan (ekspertizadan) oldin axborotning aqidaparastlik g'oyalari bilan yo'g'rilganligini aksariyat shaxslar bilolmaydi hamda buni tarqatish jinoyat ekanligini anglashi ham qiyin.

XX asrda insoniyatga yadro quroli katta xavf solgan bo'lsa, axborot asri deb nom olgan XXI asrga kelib, ayrim g'arazli maqsadlarni ko'zlagan axborot xurujlari xalqlar, davlatlar, bir so'z bilan aytganda bashariyatni tahlikaga solmoqda. Binobarin, "g'oyaga qarshi g'oya, mafkuraga qarshi mafkura, jaholatga qarshi ma'rifat bilan kurashmoq lozim" degan qoidaga amal qilgan holda, asosiy e'tiborni yoshlarimizda o'ziga xos mafkuraviy immunitetni shakllantirishga qaratish zarur.

Buning uchun quyidagilarni amalga oshirish lozim:

- mahallalarda ota-onalar va bolalar o'rtasida zararli axborot, uning salbiy oqibatlari, undan himoyalanih usullari to'g'risida muntazam targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borish;

- ommaviy axborot vositalarida muntazam ravishda zararli axborot to'g'risida aholini xabardor qilish;

- ta'lim muassalarida bolalarga axborotning zararli ta'siri va undan himoyalanih choralari o'qitilishi;

- har bir shaxs ogoh bo'lishi va o'zining qat'iy pozitsiyasiga ega bo'lishi;

- axborotdan ommaviy foydalanuvchilar malakasini oshirish lozim.

Nazariy jihatdan:

- ilmiy hamda ommabop adabiyotlar soni va sifatini oshirish;

- bolalarni zararli axborotdan asrashning qonuniy asoslarini mustahkamlash;

- bu sohadagi huquqbuzarliklar uchun jazo choralari kuchaytirish;

- xorij tajribasini o'rganib, uning O'zbekiston sharoitiga mos jihatlaridan foydalanish kerak.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqqan holda shuni aytish mumkinki, bolalar ruhiyati o'ta nozik, axborotni to'g'ridan to'g'ri, ya'ni uni idrok etmagan holda, tahlilsiz qabul qiladi. Shu bois bolalarni zararli axborotdan himoya qilishda davlat va jamiyat hamjihatlikda harakat qilmog'i lozim.[5]

XXI asr – axborot texnologiyalari taraqqiyoti asri. Bugungi kun taraqqiyotini jahon axborot tarmog'i-internetsiz tasavvur qilish mushkul. Ma'lumki, internet-axborot va hujjatlarning o'zaro almashinishini ta'minlaydigan kompyuter tarmoqlarini birlashtirgan xalqaro tizimdir. Internet keng imkoniyatlar eshigini ochdi. Uydan ko'chaga chiqmay turib global tarmoq orqali dunyo kutubxonalarini bo'ylab sayr qilib, kurrai zaminning narigi chekkasida joylashgan oliy ta'lim muassasasining masofaviy (virtual) talabasi bo'lish, hatto elektron xizmatlarni (matnlarni tarjima qilish, video va audiomahsulotlarni tayyorlab berish, kitob va risolalarni sahifalash va hokazo) shartnoma orqali bajarish, pul ishlab topish mumkin. Xullas, internetning ijobiy jihatlari bisyor. Ijtimoiy tarmoqlar yoki messenjerlarning qulayligi-chi? Onlayn konferensiyalar o'tkazish, onlayn malaka oshirish, yaqinlar va tanish-bilishlar bilan tez, arzon video yoki audiomuloqot qilish. Mana shu jihatlari bilan internet keyingi paytlarda jozibadorlikda televideniye, radio va boshqa axborot vositalarini ortda qoldirmoqda.

Bugungi kunda aksariyat tashkilot, korxonalar va banklar rahbariyati axborot xavfsizligiga jiddiy e'tibor qaratish zarurligiga shubha qilmayapti. Bu erda har xil turdagi sirlarni saqlash, elektron hujjatlar xavfsizligini va tashkilot xodimlarining xavfsizligini ta'minlash zarurati bevosita axborot xavfsizligi darajasiga bog'liq. Zamonaviy axborot texnologiyalarining turli sohalarda keng qo'llanilishi kompyuter texnologiyalaridan

foydalanish bilan bog'liq turli xil suiiste'molliklarni (kompyuter jinoyatlari) tarqalishiga imkon beradi[3,4]. Bu sohadagi jinoyatlardan har yili yo'qotishlar, turli hisob-kitoblarga ko'ra, xorijda 170 milliondan 10 milliardgacha, faqat bank sektorida axborot xavfsizligini ta'minlash uchun juda katta mablag' sarflanadi.

Ba'zi ma'lumotlarga ko'ra, sanoati rivojlangan mamlakatlarda bitta kompyuter jinoyatidan o'rtacha ziyon ko'tariladi, ularning katta qismi moliya sektoridagi suiiste'mollikdir, AQSh va G'arbiy Evropada yillik yo'qotishlar mos ravishda 100 milliard va 35 milliard dollarni tashkil qiladi. So'nggi o'n yilliklarda kompyuter jinoyati bilan bog'liq yo'qotishlarning barqaror o'sish tendentsiyasi kuzatilmoqda. Hujumchilarning harakatlari ko'pincha o'z maqsadlariga erishadi. Bunga ba'zi hollarda jinoyatchilarning o'zlari tashkilot xodimlari bo'lganligi yordam beradi (MS-DOS operatsion tizimiga ega IBM mos shaxsiy kompyuterlar, Novell dasturiy ta'minotiga ega mahalliy tarmoqlar, standart dasturlash tillarida yozilgan bankni avtomatlashtirish dasturlari), ular yaxshi hujjatlashtirilgan va mutaxassislarga batafsil ma'lum.

Afsuski, G'arb kompaniyalarining tajribasi bu ro'yxat kelajakda davom ettirilmaligiga umid qilish uchun kam asos beradi. Yuqoridagi barcha holatlarni hisobga olgan holda, har qanday sirni saqlash yoki elektron hujjatlarni qalbakilashtirishning oldini olishdan manfaatdor bo'lgan tashkilotlar (ayniqsa, moliya institutlari) o'zlarini "kompyuter" jinoyatlaridan himoya qilish bo'yicha bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirishlari kerak. Xavfsizlik masalalariga etarlicha baho bermaslik oqibatlarini juda dahshatli bo'lishi mumkin.[7] Soxta maslahat yozuvlari yordamida banklardan o'g'irlangan katta mablag'larni eslash kifoya.

Ma'lumki, bugungi kunda butun dunyoda global axborot jamiyatini shakllantirish jarayoni davom etmoqda va bu jarayonda tobora ko'proq davlatlar

ishtirok etmoqda. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi uzoq muddatli rivojlanish strategiyasiga tayanib, yuksak darajada axborot tizimlarini rivojlantirmoqda va aholining ilmiy va intellektual salohiyati yuqori, rivojlangan davlatlar qatoriga kirish maqsadlarini amalga oshirmoqda. Aholining ongliklik darajasini oshirish va axborot texnologiyalarini rivojlantirish yoshlardan chuqur bilim va yangi qobiliyat, keng dunyoqarash va o'zgarishlarga moslashishni kafolatlaydigan, jamiyatda munosib o'rin egallash imkonini beradigan o'ziga xos tafakkurga ega bo'lishni talab etadi.

Bir qator mamlakatlarda axborotlashtirish jarayonlarining jadallashishi insonning, ayniqsa, yoshlarning katta hajmdagi axborotni olish, qayta ishlash, o'zlashtirish va undan foydalanish vositalari va usullaridan samarali foydalanishga to'liq tayyor emasligidan dalolat beradi. Hujumchilar yoshlarning internetga qiziqishini bilgan holda bundan katta mahorat bilan foydalanadilar.

Tahlil va natijalar

Hozirgi kunda jahon miqyosida kechayotgan globallashuv jarayonlari butun insoniyat va ayniqsa, uning yosh qismi taraqqiyoti uchun mislsiz imkoniyatlar yaratdi. Avvalo, bugungi kunda turli mamlakatlar o'rtasidagi chegaralarni ochib, hamkorlik va integratsiya rivojiga katta hissa qo'shayotgan ilm-fan-texnika, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining yangi cho'qqilariga guvoh bo'lmoqdamiz. Lekin shuni unutmashimiz kerakki, bunday yutuqlar ayni paytda katta moliyaviy imkoniyatlarga ega bo'lgan muayyan siyosiy kuchlarning loyihalarini amalga oshirishda mafkuraviy qurol sifatida foydalanilmoqda.

Bugungi kunda bunday urinishlarning asl mohiyatini tushunish, ularning uzoq muddatli salbiy oqibatlarini va bunday xavf-xatarlarning oldini olish, birinchi navbatda, yoshlar uchun muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy globallashgan

dunyoda yoshlar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi unsurlar paydo bo'layotganiga befarq qarab bo'lmaydi. Turli mafkuraviy tahdidlar, axborot xurujlari yosh avlod ongiga jiddiy zarar yetkazishi mumkin. Endi asosiy maqsadlardan biri yosh avlodni ana shu tajovuzkor tahdidlardan asrashga qaratilgan.

Bugungi kunda O'zbekistondagi 800 dan ortiq madaniyat uylari, 312 musiqa va san'at maktablarida 130 ming o'g'il-qiz tahsil olmoqda, ularning aksariyati o'quv qurollari, notalar bilan ta'minlangan, biroq musiqa asboblari, mebel va jihozlar bilan ta'minlash hali ham yetarli emas. O'zbekiston aholisining qariyb 30 foizini 14 yoshdan 30 yoshgacha bo'lgan o'g'il-qizlar tashkil etadi. Ularning bilim olishi, kasb-hunar egallashi uchun barcha sharoit yaratilgan.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida dunyoda butun insoniyat, jumladan, o'zbek xalqi ma'naviyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan turli mafkuraviy tahdidlar vujudga keldi. Globallashuv ijobiy jihatlari bilan bir qatorda bir qator jiddiy muammo va tahdidlarning paydo bo'lishiga xizmat qildi. Ularning kelib chiqishi va ularni bartaraf etish usullariga qarab, global muammolarni uch guruhga bo'lish mumkin:

Birinchi guruh - odamlar uyushgan jamiyat tabiati bilan bog'laydigan muammolar, ya'ni mintaqa davlatlarining turli xil manfaatlari majmuasi (masalan, Sharq-G'arb, Janub-Shimol, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar muammolari). boshqacha aytganda, xalqaro ijtimoiy jarayonlar va munosabatlarda ziddiyatlarni keltirib chiqaradiganlar.

Ikkinchi guruhga shaxs va u mansub bo'lgan jamiyat tizimida yuzaga keladigan munosabatlarni tavsiflovchi muammolar kiradi.

Uchinchisiga "jamiyat-tabiat" tizimidagi munosabatlardan kelib chiqadigan muammolar kiradi.[6]

Globallashuv sharoitida xavfsizlik sifat jihatidan o'zgarimoqda. Kurash jabhasi hamma joyda bo'lgani uchun endi shunchaki mudofaa yetarli emas. Axborot har qanday himoya to'siqlaridan osongina o'tib, jamoatchilik ongiga singib ketadi. Demak, **"axborot xavfsizligi"** - bu shaxsga, fuqaroga va davlatga xizmat qiluvchi axborot makonini himoya qilishdir. Buni to'g'ri va to'liq tushunish uchun siz "axborot maydoni" nima ekanligini bilishingiz kerak. Biror narsa haqida olingan ma'lumotlar to'liq yoki qisqa, xolis yoki noxolis, ijobiy yoki salbiy, qiziqarli yoki zerikarli, dolzarb yoki eskirgan, foydali yoki foydasiz va hokazo bo'lishi mumkin. Haqiqiy ma'lumotni yolg'on ma'lumotdan ajrata olish esa chuqur bilim va tajribani talab qiladi.[5]

So'nggi paytlarda O'zbekiston milliy xavfsizligiga tajovuz qiluvchi tahdidlar doirasida axborot tahdidlari xavfi tobora ko'proq sezilib borayotganini alohida ta'kidlash lozim. Bu tahdidlar ma'lum davlat va kuchlarning siyosiy manfaatlaridan kelib chiqib, uning chegaralarining dunyoga keng ko'lamda ochilishi globallashuv jarayonining ayrim salbiy oqibatlari ta'sirini kuchaytirmoqda.

Mutaxassislar fikricha, 21-asrda bir qator davlatlar va tashkilotlar bunday axborot xurujlarini amalga oshirib, boshqa davlatlar xavfsizligiga tahdid solib, noqonuniy operatsiyalarni amalga oshiradilar, masalan, faoliyati axborotlashtirishga qaratilgan turli tashkilotlarni moliyalashtirish uchun bir mamlakatdan ikkinchisiga katta miqdordagi pul mablag'larini o'tkazishadi.

Yosh avlod ongida mafkuraviy bo'shliq paydo bo'lishiga yo'l qo'ymaslik, dunyoda ro'y berayotgan siyosiy, iqtisodiy va madaniy jarayonlarning mazmun-mohiyati va asl sabablarini chuqur anglash, yoshlarni ro'y berayotgan voqealar to'g'risida ishonchli axborot bilan to'g'ri tarbiyalash zarur. atrofida, eng muhimi, dunyoqarashi va fuqarolik pozitsiyasiga mos ravishda joylashtirish. Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, O'zbekistonda yosh avlodni

vatanparvarlik, faol hayotiy pozitsiya, bilim olishga intiluvchi ruhda tarbiyalash borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Axborot olish va tarqatishning huquqiy mexanizmini hamda axborot-kommunikatsiya sohasini yaratish hamda tartibga solish maqsadida mamlakatimizda 11 ta qonun, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 3 ta Farmoni, 40 ta qaror, 600 dan ortiq qonunosti hujjatlari va qator milliy dasturlar ishlab chiqildi.

Xulosa

Globallashuvni to‘xtatib bo‘lmaydi, undan faqat davlatlar, jamiyatlar va shaxslarning foydasi yoki zarari uchun foydalanish mumkin. Shuning uchun axborot texnologiyalaridan samarali va foydali foydalanish yo‘llarini o‘ylab ko‘rish zarur. Hozirgi vaqtda axborot xavfsizligini ta‘minlash nafaqat kompyuter tarmoqlari va infratuzilmalari xavfsizligini ta‘minlash, balki yagona axborot makonini himoya qilishdan ham iboratdir.

Xulosa o‘rnida O‘zbekistonda yoshlar ongini har qanday zararli axborot tahdidlaridan himoya qilish bo‘yicha o‘z tajribasi borligini ta‘kidlaydi. Axborot urushi avjida kechayotgan siyosiy jarayonlarning mazmun-mohiyati va asl sababini chuqur anglash, atrofda sodir bo‘layotgan voqealar haqida ishonchli ma‘lumotlarga ega bo‘lish, aholiga, birinchi navbatda, yoshlarga har qanday axborot xurujlari asosi ekanligini

tushuntirish. namoyishlar va tartibsizliklar bilan rangli inqiloblar - bularning barchasi axborot tahdidlariga qarshi turishning muhim omiliga aylanadi. Shuningdek, ommaviy axborot vositalarining ta‘sirining roli va kuchini hisobga olish kerak.

Adabiyotlar

1. Barkamol avlod O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori- T Sharq 1998 yil 41- bet
2. SH.M.Mirziyoyev “Konstitutsiya – erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevori” 2017 yil
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 2023-yil 30-aprel
4. O‘zbekiston Respublikasining qonuni, 11.12.2003 yildagi 560-II-son “Axborotlashtirish to‘g‘risidagi”gi qonuni.
5. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat - engilmas kuch. - T.: Ma‘naviyat, 2008. - B. 46.
6. Juraev N. Tarix falsafasining nazariy asoslari. - T.: Ma‘naviyat, 2008. -B. 397-398.
7. Rasulov A. Global jarayonlar va ma‘naviyat // Journal of Uzbekistan matbuoti. -Toshkent, 2008. - No5-6. - B. 8-9.